

PAWEŁ BUKOWSKI

PROGRAM DZIAŁANIA

(do publikacji na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej Samorządu Województwa Podkarpackiego na stronie współorganizatora instytucji kultury oraz na stronie internetowej instytucji kultury)

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu

.....
(nazwa instytucji kultury)

Na lata od 3 stycznia 2022 r. do 2 stycznia 2025 r.

Akceptacja Zarządu Województwa Podkarpackiego

.....

.....

(data i miejsce)

WIZJA (obraz instytucji kultury, sytuacja, wizerunek oraz pozycja)

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu jest samorządową instytucją kultury Województwa Podkarpackiego, posiadającą osobowość prawną, wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury pod nr 14/2007 prowadzonego przez Organizatora, działającą na podstawie:

- Zarządzenia Nr 20 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 lutego 1957 r. w sprawie utworzenia Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu,
- Ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r., Nr 5, poz. 24 ze zm.),
- Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 ze zm.),
- Ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 1997 r., nr 85, poz. 539 ze zm.),
- Ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 1991 r. nr 114, poz. 493 ze zm.),
- Statutu Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu nadanego przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwałą Nr XXXIX/767/13 z dnia 28 października 2013 r.

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu, założone w 1957 r. przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, jest aktualnie największą instytucją muzealną o charakterze biograficzno-literackim w Polsce. Muzeum tworzy dworek z XVIII w. oraz zabytkowy park, które w 1903 r. przekazane zostały Marii Konopnickiej w darze narodowym z okazji jubileuszu 25-lecia pracy pisarskiej. W dworku w Żarnowcu do 1910 r. spędzała poetka wiosenno-letnie miesiące, prowadziła szeroką działalność pisarską (napisała tu m.in. *Rotę*), oświatową i patriotyczno-społeczną. W 1991 r. oddano do użytku budynek Lamusa, w którym mieszczą się ekspozycje, działy merytoryczne, bogata w zbiory biblioteka, magazyny zbiorów i administracja Muzeum. Muzeum w Żarnowcu należy do najważniejszych instytucji kultury o charakterze biograficzno-literackim w Polsce, zarówno ze względu na swoją historię, posiadane zbiory jak i prowadzoną działalność merytoryczną. Misją Muzeum w Żarnowcu jest gromadzenie i przechowywanie dóbr kultury po wybitnej poetce i pisarce, w tym zabytków i materiałów dokumentacyjnych w zakresie literatury polskiej, sztuki, historii oraz upowszechnianie wiedzy o Marii Konopnickiej, wartościach literatury, nauki i kultury, a także kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz prowadzenie działalności naukowej, kulturalnej i edukacyjnej, jak również utrwalanie znaczenia Muzeum jako Daru Narodowego w dziedzictwie kulturowym kraju i wśród Polaków za granicą.

Aktualnie Muzeum w Żarnowcu posiada najwięcej zbiorów i pamiątek dotyczących Konopnickiej. W zbiorach znajdują się kolekcje artystyczne, literackie i historyczne związane z poetką i jej rodziną oraz polską sztuką i literaturą z przełomu XIX i XX w., w tym: rękopisy i wydania dzieł Marii Konopnickiej; listy innych pisarzy (m.in.: Elizy Orzeszkowej, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stefana i Oktawii Żeromskich, Stanisława Przybyszewskiego); unikatowa kolekcja darów jubileuszowych ofiarowanych pisarce w 1902 r. z okazji ćwierćwiecza pracy literackiej – od różnych towarzystw, instytucji oraz osób z Europy i USA; największy w Polsce zbiór obrazów malarki Marii Dulębianki (uczeńnicy Jana Matejki i Wojciecha Gersona) oraz publicystki, działaczki społecznej i patriotki – mieszkającej w latach 1903-1910 w dworku w Żarnowcu, pochowanej na Cmentarzu Obrońców Lwowa; duża

kolekcja kałamarzy i przyborów do pisania z XIX i początku XX w.; komplet ilustracji do utworów Konopnickiej znanych polskich artystów (m.in.: Jana Marcina Szancera, Bogdana Zieleńca, Józefa Czerwińskiego, Zofii Fijałkowskiej, Stanisława Kaczora-Batowskiego); kolekcje medali autorskich z wizerunkami pisarzy i sławnych Polek oraz zbiorów ikonograficznych i etnograficznych.

Muzeum w Żarnowcu od wielu lat prowadzi szeroką i wielokierunkową działalność we wszystkich obszarach statutowych, koncentrując się na udostępnianiu, opracowywaniu i konserwacji zbiorów. Muzeum prowadzi działalność wystawienniczą, naukowo-badawczą, wydawniczą, edukacyjną, kulturalno-oświatową, na które składają się m.in. następujące działania: organizacja wystaw czasowych i stałych, konferencje naukowe, wydawanie publikacji naukowych i popularnonaukowych dotyczących wystaw, Konopnickiej i zbiorów, lekcje muzealne, prelekcje i wykłady, spotkania autorskie, koncerty i spektakle oraz konkursy, warsztaty i plenery dla młodzieży szkolnej.

Muzeum w Żarnowcu w ostatnich latach (pomimo małej obsady kadrowej) zrealizowało wiele znaczących przedsięwzięć propagujących polską kulturę narodową i wartości patriotyczne zawarte w twórczości Marii Konopnickiej. Wzbogacono zbiory o wiele muzealiów, dokumentów oraz rękopisów i pierwodruków wydań utworów Marii Konopnickiej, które znacznie powiększyły majątek Muzeum. Pozyskiwano środki ministerialne i od różnych podmiotów na działalność statutową oraz przeprowadzono szereg prac remontowo-inwestycyjnych obiektów oraz zabytkowego parku.

Zorganizowano wiele znaczących wystaw czasowych udokumentowanych katalogiem oraz dokonano modernizacji ekspozycji stałych, na których poszerzono wiedzę o życiu i twórczości autorki *Roty*). W zakresie działalności naukowo-badawczej zorganizowano dużo konferencji naukowych o randze międzynarodowej, ogólnopolskiej i regionalnej (z udziałem najwybitniejszych badaczy twórczości Konopnickiej z wielu polskich i zagranicznych ośrodków uniwersyteckich oraz naszego Muzeum), na których zaprezentowano najnowsze wyniki prowadzonych badań.

Opublikowano wiele wydawnictw oraz artykułów naukowych i popularnonaukowych dotyczących twórczości Konopnickiej i zbiorów (np. nieznane pierwsze wydanie z 1895 r. baśni dla dzieci *O krasnoludkach i o sierotce Marysi* – w trzech formach: tradycyjnej papierowej, brajlowskiej i audiobooka, które odnalezione zostało w Polsce po prawie 120. latach przez naszą instytucję); *Polskie ziemie: krajobraz* (nieznany esej z 1904 r.); ponadto wydano z Instytutem Badań Literackich PAN dwa obszernie opracowania książkowe zawierające 837. listów Marii Konopnickiej z lat 1867-1910. Organizowano różnorodne formy edukacyjne i kulturalne upowszechniające wiedzę o Marii Konopnickiej, Muzeum i zbiorach oraz cykliczne wydarzenia m.in.: konkursy plastyczne i literackie dla młodzieży szkolnej o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej, Noc Muzeów, Europejskie Dni Dziedzictwa, Narodowe Czytanie; a także odbyło się 15 edycji Festiwalu Narodowego, prezentującego słynne spektakle operowe, operetkowe i teatralne (m.in. *Halka*, *Straszny Dwór*, *Skrzypek na dachu*, *Baron cygański*, *Zemsta nietoperza*, *Wesoła wdówka*, *Pan Tadeusz*) oraz koncerty w wykonaniu znanych artystów (m.in. Wiesława Ochmana, Grażyny Brodzińskiej, Stana Borysa, Hanny Banaszak), który gromadził dużą widownię z odległych miejscowości Podkarpacia i Polski. Od 2020 r. Muzeum w Żarnowcu zapoczątkowało nową formę kulturalno-edukacyjną, polegającej

na wystawianiu sztuki teatralnej na motywach dzieł Marii Konopnickiej (*O krasnoludkach i o sierotce Marysi*, *Polskie ziemie: krajobraz*) – z publikacją utworów. Głównym ich celem jest przedłużenie żywotności dzieła literackiego Konopnickiej oraz dotarcie do szerszego kręgu odbiorców.

W zakresie promocji z inicjatywy Muzeum w Żarnowcu powstało wiele audycji radiowych oraz znaczących filmów dokumentalnych (m.in. emitowane w Programie 1 TVP i TV Polonia *U Marii Konopnickiej w Żarnowcu*, *100 lat Daru Narodowego dla Marii Konopnickiej*, *Dar Narodu – Żarnowiec*), które pokazują szeroką i różnorodną działalność Muzeum na tle życia i twórczości poetki; w 2020 r. zrealizowano zadanie (w ramach programu Kultura w sieci – z dotacji Narodowego Centrum Kultury MKiDN) pn. *Wirtualne spacer po Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu* – z wykorzystaniem nowoczesnych technologii i rozwiązań multimedialnych, które wzbogaciło ofertę edukacyjną i pozwoli na szersze zaprezentowanie Muzeum i unikalnych eksponatów różnym grupom odbiorców z Polski i z zagranicy oraz osobom niepełnosprawnym.

Muzeum w Żarnowcu współpracuje (w zakresie działalności statutowej) z wieloma muzeami, instytucjami naukowymi, szkołami im. Marii Konopnickiej, stowarzyszeniami, wydawnictwami, antykwariatami i ze znaczącymi osobami (naukowcami, artystami, poetami, kolekcjonerami) z Polski i regionu oraz z Europy i USA.

Muzeum uczestniczyło i współtworzyło z różnymi instytucjami wiele projektów dofinansowanych ze środków UE i ministerialnych, których głównym celem jest podniesienie atrakcyjności turystycznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat zasobów lokalnego dziedzictwa narodowego (m.in. Wirtualne Muzea Podkarpacia, Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa, Beskidzkie Muzea – transgraniczny szlak rowerowy, Ekomuzeum. Beskidzkie wędrowanie, Karpacki Szlak Ogrodów i Domów Historycznych).

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu dzięki prowadzonej działalności wypracowało dobrą markę i umocniło swoją pozycję w kraju i za granicą.

Mocną stroną Muzeum są unikatowe zbiory związane z Konopnicką oraz autentyczne wnętrza Dworku, który poetka i pisarka otrzymała w Darze od Narodu w 1903 r. Warto podkreślić, że w historii Polski tylko Henryk Sienkiewicz i Maria Konopnicka zostali uhonorowani przez społeczeństwo darem narodowym.

W związku z tym, że Muzeum w Żarnowcu posiada najwięcej w Polsce zbiorów i pamiątek dotyczących Konopnickiej (ok. 30 000 jednostek) – do naszej instytucji napływa wiele kwerend na temat życia i twórczości autorki *Roty*. Udziela się wielu informacji naukowo-bibliograficznych różnym instytucjom i osobom z Polski i z zagranicy. Powstaje dużo prac naukowych (nie tylko na polskich uczelniach) na temat Konopnickiej oraz Muzeum w Żarnowcu. Nadal jest duże zainteresowanie zbiorami Muzeum, a szczególnie lekcjami muzealnymi dla młodzieży szkolnej. Ze zbiorów Muzeum i Biblioteki korzystają osoby nie tylko z Polski i regionu, ale również z zagranicy. Muzeum odwiedzane jest rocznie średnio przez ponad 20 tys. osób.

Mocną stroną Muzeum w Żarnowcu jest również zabytkowy park o powierzchni ok. 4 ha, który powstał na początku XIX w. i posiada dużo walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz jest atrakcyjnym miejscem dla turystów. W parku można również zwiedzić ścieżkę przyrodniczo-edukacyjną, która zawiera ciekawe zjawiska przyrodnicze oraz elementy upamiętniające ważne

rocznice związane z poetką. Park czynny jest do zmierzchu i odwiedzany rocznie przez ok. 25 tys. turystów.

Budowanie marki Muzeum w Żarnowcu wspomaga wybitna postać Marii Konopnickiej, która uprawiała wielokierunkową twórczość obejmującą: poezję, utwory dla dzieci, nowelistykę, krytykę literacką, publicystykę oraz działalność przekładową z sześciu języków. Aktualnie utwory Konopnickiej przetłumaczone zostały na ponad 40 języków świata, a jej miejsca pamięci uwiecznione są w wielu miastach Polski, Europy i USA. Funkcjonuje również dużo szkół, instytucji kultury i towarzystw im. Marii Konopnickiej, których jest obecnie kilkaset w Polsce oraz kilka za granicą. Decyzją Międzynarodowej Unii Astronomicznej na cześć pisarki jeden z kraterów uderzeniowych na planecie Wenus nazwano Konopnicka. W 2005 r. władze włoskiej stolicy przyznały autorce *Roty* zaszczytny tytuł „Ambasadora kultury Rzymu” – za kultywowanie w swojej twórczości Wiecznego Miasta. Postać poetki i pisarki doceniona została również przez obecny Sejm RP, który ogłosił rok 2022 – Rokiem Marii Konopnickiej. Dlatego przed Muzeum pojawiły się nowe możliwości oraz wyzwania w zakresie prowadzenia różnych działań, współpracy i promocji, które należy wykorzystać. W tej kwestii istotne będzie kontynuowanie prac nad tworzeniem bazy placówek i miejsc, którym patronuje poetka.

Najważniejszymi problemami i słabą stroną Muzeum w Żarnowcu jest niewystarczająca baza lokalowa i za mała obsada kadrowa do prowadzenia działalności merytorycznej oraz jego niekorzystne usytuowanie na uboczu. Główną trudnością jest niewystarczająca wysokość dotacji podmiotowej, która nie uwzględnia pełnych kosztów utrzymania i działalności Muzeum. Do rozwiązania są również niskie zarobki pracowników, które powinny być stopniowo zwiększane. Z uwagi na to, że nie wszystkie planowane przedsięwzięcia przez Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu mogą uzyskać wsparcie finansowe ze strony Organizatora, należałoby poszukać dodatkowego i stałego źródła dotacji w ramach współfinansowania przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Stabilność finansowa dawałaby szansę na realizację przez Muzeum w Żarnowcu pełnej działalności statutowej, obejmującej coraz to nowsze projekty i przedsięwzięcia.

Zakres oddziaływania i funkcjonowania Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu w krajobrazie kulturowym Polski i regionu sprawia, że jest obecnie postrzegane jako instytucja o znaczącym dorobku dla polskiej kultury i dziedzictwa narodowego. Muzeum jako Dar Narodowy (1903) dla Marii Konopnickiej, posiada duży potencjał kulturowy zbudowany na dorobku literackim autorki *Roty*, unikatowych zbiorach i ekspozycjach oraz prowadzonej działalności. Potencjał ten należy wykorzystać i rozwijać Muzeum, w celu stworzenia w Żarnowcu głównego ośrodka, skupiającego całą spuściznę dotyczącą życia, twórczości i działalności literackiej oraz patriotyczno-społecznej wybitnej poetki, pisarki, tłumaczki i podróżniczki.

GLÓWNE WYZWANIA (wybrane obszary problemowe, kluczowe do uregulowania w tym ocena możliwości realizacji założeń w ramach dotacji gwarantowanej umową z dyrektorem)

Do głównych wyzwań stojących przed Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu należą przede wszystkim kwestie inwestycyjne, które nie można rozwiązać w ramach dotacji gwarantowanej

umową z dyrektorem. Chodzi tutaj o realizację przygotowywanego projektu inwestycyjnego, którego celem jest podniesienie poziomu infrastruktury, bezpieczeństwa obiektów, działalności merytorycznej oraz jakości usług i atrakcyjności Muzeum. Niewystarczająca baza lokalowa, brak sal ekspozycyjnych do organizowania nowych wystaw stałych i czasowych oraz pomieszczeń do prowadzenia działalności statutowej i obsługi zwiedzających. Konieczne są również większe pomieszczenia dla pracowników działów merytorycznych, Biblioteki i administracji oraz nowoczesnego magazynu do przechowywania muzealiów w odpowiednich warunkach z wymaganą temperaturą i wilgotnością. Problemem są systemy ochrony obiektów i zbiorów (antywłamaniowej i przeciwpożarowej), które wymagają wymiany i gruntownej modernizacji. Przebudowy i renowacji wymagają również ścieżki spacerowe, staw i drzewostan na terenie zabytkowego parku. Nieodzowne są również nowe sale wystawowe (z zastosowaniem nowoczesnych technik prezentacji eksponatów) odpowiadające na zapotrzebowania młodszych odbiorców, które wpłyną na ożywienie i zdynamizowanie ekspozycji. Dlatego konieczne będzie wybudowanie nowego budynku z wyposażeniem, który planowany jest (na pozyskanych działkach) obok zabytkowego zespołu dworsko-parkowego. Ważnymi problemami Muzeum w Żarnowcu jest także niewystarczająca wysokość dotacji podmiotowej oraz za mała obsada kadrowa do prowadzenia działalności statutowej.

Wyzwania inwestycyjne i lokalowe

(z zastosowaniem nowoczesnych technik prezentacji i ochrony zbiorów)

Głównym wyzwaniem Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu będzie zgłoszony do Nowej Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 projekt inwestycyjny pn. *Restauracja i poprawa infrastruktury Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu*, który mieści się w *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030*. Przewidywany całkowity budżet projektu wyniesie ok. 9 mln zł

Celem projektu jest podniesienie poziomu infrastruktury, bezpieczeństwa obiektów, działalności merytorycznej oraz jakości usług i atrakcyjności Muzeum. Projekt przewiduje realizację następujących zadań:

1. Remont i przebudowa tarasu dworku w celu przywrócenia pierwotnego wyglądu z czasów pobytu Marii Konopnickiej w Żarnowcu na podstawie archiwalnej fotografii;
2. Remont i przebudowa instalacji wewnętrznych w budynkach Dworku i Lamusa:
 - wymiana instalacji antywłamaniowej, montaż nowych czujek (detekcji ruchu, stłuczenia szyby, szyfratora) oraz centrali zamieszczonej w budynku Lamusa,
 - wymiana instalacji przeciwpożarowej, montaż nowych czujek wykrywania pożaru oraz wymiana centrali systemu sygnalizacji pożaru zainstalowanej w budynku Lamusa,
 - wymiana fragmentu instalacji elektrycznej i tablic w budynkach Dworku i Lamusa,
 - przebudowa instalacji wentylacyjnej o moduł klimatyzacji w Dworku.
3. Wykonanie instalacji systemu monitoringu w budynkach Dworku, Lamusa i na terenie zabytkowego parku:
 - montaż kamer wewnątrz Dworku i Lamusa i na każdej ścianie elewacji budynków oraz na niektórych lampach w parku.
4. Renowacja i modernizacja zabytkowego parku, w tym:
 - remont nawierzchni utwardzonych i stawu,

- wykonanie instalacji oświetlenia wewnętrznego terenu parku,
- montaż obiektów małej architektury (stylowych ławek, koszy, kładki drewnianej i tablic informacyjnych),
- wykonanie „Grotty krasnoludków” i montaż kilku postaci krasnoludków na podstawie rysunków Jana Marcina Szancera (w celu stworzenia ekspozycji dla dzieci opartej na twórczości Marii Konopnickiej i podniesienia atrakcyjności parku dla zwiedzających);
- zabezpieczenie konserwatorskie drzewostanu wraz z przebudową ścieżki edukacyjno-przyrodniczej.

5. Remont ogrodzenia wokół parku Muzeum.

6. Remont budynku wystawowo-administracyjnego Lamusa.

7. Wybudowanie nowego budynku z wyposażeniem:

Nowy obiekt powstanie (na pozyskanych działkach nr 1297 i 1298) obok zabytkowego zespołu dworsko-parkowego oraz posiadał będzie: pomieszczenia ekspozycyjne (z zastosowaniem nowoczesnych technik prezentacji eksponatów), magazyny zbiorów (wyposażone nowoczesny sprzęt do ochrony muzealiów), salę konferencyjno-widowiskową do prowadzenia działalności merytorycznej, pracownię działów merytorycznych, pomieszczenia biurowo-administracyjne, wydzieloną część restauracyjno-hotelową, sklepik muzealny, pomieszczenie dla pracowników ochrony i garaże.

Zakup wyposażenia do ochrony i prezentacji zbiorów oraz do działalności kulturalno-edukacyjnej (w tym sprzętu multimedialnego i nagłośnieniowego).

Wyzwania kadrowe i organizacyjne

Zasięg oddziaływania Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu oraz prowadzona różnorodna działalność stawia przed pracownikami wyzwania, obejmujące nowe obszary i przedsięwzięcia – odpowiadające na wzrastające zapotrzebowania różnych odbiorców oferty edukacyjnej i kulturalnej. Ponadto pojawiające się nowe technologie cyfrowe oraz uregulowania prawne wymuszają dostosowania się do przepisów, które zwiększają zakres zadań dla instytucji kultury. Dodatkowo przed Muzeum pojawiły się nowe zadania i wyzwania w związku z ogłoszeniem przez Sejm RP roku 2022 – Rokiem Marii Konopnickiej, które należy wykorzystać do prowadzenia różnych działań, współpracy i promocji instytucji.

W tym zakresie istotnym problemem w Muzeum w Żarnowcu jest niewystarczająca obsada kadrowa do realizacji wszystkich zadań statutowych. Szczególnie brakuje przewodników do oprowadzania zwiedzających oraz pracowników obsługi i technicznych, a także kadry kierowniczej. Pracownicy merytoryczni często wykonują wiele zadań wykraczających poza zakres swoich obowiązków, zaniedbując główny zakres zadań związanych z opracowywaniem zbiorów, prowadzeniem kwerend i prac naukowo-badawczych. W związku z tym zachodzi potrzeba w najbliższych latach systematycznego zwiększania stanu zatrudnienia. Problemem są też niskie zarobki pracowników, które powinny być stopniowo zwiększone. Dlatego konieczne jest opracowanie nowego regulaminu organizacyjnego oraz systemu motywacyjnego wynagradzania pracowników, które wpłyną na jakość i efektywność pracy oraz świadczonych usług na rzecz odbiorców oferty edukacyjno-kulturalnej Muzeum w Żarnowcu.

Wyzwania finansowe

Muzeum w Żarnowcu mieści się w zabytkowym zespole parkowo-dworskim, wymagającym częstych konserwacji obiektów muzealnych i zabytkowego parku (o powierzchni ok. 4 ha), który jest atrakcyjnym miejscem dla turystów, ale wymaga dużych nakładów finansowych – związanych z wykonywaniem różnych prac i zabiegów pielęgnacyjnych przy unikatowym w skali województwa i kraju starym drzewostanie i roślinności. Dużym wyzwaniem będzie pozyskanie środków finansowych na realizację zaplanowanych przedsięwzięć inwestycyjno-remontowych obiektów i parku, które poprawią infrastrukturę i atrakcyjność Muzeum w Żarnowcu oraz pozwolą na rozwinięcie prowadzonej działalności. Istotnymi trudnościami jest niewystarczająca wysokość dotacji podmiotowej, która nie uwzględnia pełnych kosztów utrzymania i działalności instytucji.

Z uwagi na to, że nie wszystkie planowane przedsięwzięcia przez Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu mogą uzyskać dofinansowanie ze strony Organizatora, konieczne jest pozyskanie dodatkowego i stałego źródła dotacji w ramach współfinansowania przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Stabilność finansowa dawałaby szansę na realizację przez Muzeum w Żarnowcu pełnej działalności statutowej, obejmującej również nowe projekty.

CELE / DZIAŁANIA / WSKAŹNIKI (cele powinny być wyznaczone w oparciu o zadania statutowe instytucji i być dla niej prorozwojowe, prosimy o określenie działań, które umożliwiają realizację celów oraz określenie wskaźników, które pozwalają zmierzyć efektywność podjętych działań. Podanie orientacyjnej wartości wskaźnika w poszczególnych latach na poziomie minimum).

Cel	Działania	Wskaźniki			
		Wartość wskaźnika w roku N (wg planu na 2021)	Wartość wskaźnika w roku N+1 (2022)	Wartość wskaźnika w roku N+1 (2023)	Wartość wskaźnika w roku N+1 (2024)
1. Działalność wystawiennicza	1.1. Przygotowywanie i realizacja wystaw czasowych	3	4	3	3
	1.2. Modernizacja ekspozycji stałych	0	1	1	1
2. Gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów	2.1. Pozyskiwanie muzealiów i wydawnictw*	10	15	17	20
	2.2. Opracowywanie zbiorów oraz wprowadzanie do katalogu elektronicznego kart dokumentacyjnych i katalogowych dotyczących obiektów	450	500	550	600
	2.3. Konserwacja muzealiów**	55	48	50	50
3. Działalność naukowa i wydawnicza	4.1. Organizacja konferencji naukowych	1	1	1	1
	4.2. Opracowanie i wydanie: – książek naukowych i popularnonaukowych	1	2	2	2
	– przewodników (katalogów) wystaw i zbiorów	2	3	4	4
4. Działalność edukacyjna i kulturalna	5.1. Lekcje muzealne	10	12	15	20
	5.2. Odczyty, prelekcje i wykłady	5	20	10	10
	5.3. Konkursy, warsztaty dla młodzieży szkolnej (współorganizacja)	2	3	3	3
	5.4. Spotkania autorskie i promocje wydawnictw	4	6	5	5
	5.5. Koncerty i spektakle	2	5	4	4
	5.6. Inne formy (np. Noc Muzeów, Narodowe Czytanie)	2	3	3	3

Paweł Bukowski, Program działania Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu
na lata od 3 stycznia 2022 r. do 2 stycznia 2025 r.

5. Działalność inwestycyjna i remontowa***	6.1. Inwestycje:				
	– opracowanie wymaganej dokumentacji do zgłoszonego projektu inwestycyjnego do Nowej Perspektywy Finansowej UE na lata 2021-2027	0	1	0	0
	– realizacja projektów inwestycyjnych	1	0	1	1
	– Zakup sprzętu i wyposażenia do prowadzenia działalności statutowej	1	32	10	10
	6.2. Prace remontowe w budynkach dworku i Lamusa	2	2	1	1

* Zakup cennych muzealiów i wydawnictw (których ilość jest trudna do zaplanowania) uzależniony jest od otrzymania dotacji od Organizatora

** Konserwacja muzealiów realizowana w latach 2021-2022 realizowana jest ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Organizatora, a latach 2023-2024 uzależniona będzie od pozyskania dotacji na ten cel.

*** Realizacja planowanych inwestycji i remontów uzależniona jest od pozyskania dotacji celowej od Organizatora oraz środków finansowych z Nowej Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej.

GRUPY ODBIORCÓW (charakterystyka grup odbiorców działań instytucji)

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu, ze względu na swoje unikatowe wnętrza i zbiory oraz różnorodną działalność merytoryczną, kieruje swoją ofertę do szerokich grup odbiorców. Oferta adresowana jest zarówno do publiczności specjalistycznej, jak i do nauczycieli, uczniów i studentów, a także do osób starszych oraz o różnym statusie materialnym, stopniu społecznego wykluczenia i niepełnosprawności – w każdej grupie wiekowej.

Największą i podstawową grupą odbiorców są uczniowie szkół, dla których Muzeum posiada ciekawą ofertę edukacyjną. Dlatego należy utrzymywać i rozwijać współpracę z różnymi placówkami oświatowymi w celu ukształtowania wśród dzieci i młodzieży potrzeb kulturalnych oraz uformowania od najmłodszych lat przyszłych odbiorców oferty muzealnej.

Muzeum w Żarnowcu z uwagi na swoją rangę zwraca się do publiczności ogólnopolskiej oraz (ze względu na siedzibę) do odbiorców lokalnych i regionalnych. Wśród bezpośrednich odbiorców działań Muzeum jest nie tylko publiczność polska, ale także zagraniczna. Ponadto należy także zwrócić uwagę na grupę publiczności, która korzysta z oferty zamieszczonej w Internecie. Dlatego należy prowadzić działania w zakresie szerszej dostępności Muzeum poprzez opracowywanie specjalistycznej oferty, odpowiadającej na zapotrzebowania oraz skierowanej do różnych grup odbiorców – zgodnie z ideą muzeum otwartego.

Muzeum w Żarnowcu powinno prowadzić badania swojej publiczności, w celu sprecyzowania jej oczekiwań i poszerzania oferty edukacyjno-kulturalnej oraz pozyskania nowych odbiorców. W tym zakresie może być pomocne ogłoszenie przez Sejm RP roku 2022 – Rokiem Marii Konopnickiej, które da szansę na zdynamizowanie różnych działań i pobudzenie publiczności do odwiedzenia Muzeum w Żarnowcu i skorzystania z oferty kulturalno-edukacyjnej.

WYSTAWY, DZIAŁANIA ARTYSTYCZNE I DZIAŁANIA EDUKACYJNE (koncerty/spektakle – harmonogram, źródła finansowania)

Wystawy stałe

Muzeum w Żarnowcu upowszechnia wśród zwiedzających zbiory i wiedzę o Marii Konopnickiej poprzez udostępnianie ekspozycji stałych i czasowych oraz parku zabytkowego do celów edukacyjnych i naukowych. W Dworku mieści się stała wystawa pn. *Kolekcja darów*

jubileuszowych (ofiarowanych Marii Konopnickiej z okazji jubileuszu 25-lecia pracy pisarskiej) oraz eksponuje się wnętrza historyczne z czasów życia poetki – urządzone zgodnie z duchem epoki. W budynku Lamusa mieści się stała ekspozycja biograficzno-literacka prezentująca życie i wielokierunkową twórczość autorki *Roty* pt. *Maria Konopnicka – poetka, pisarka, tłumaczka i podróżniczka*. W 2020 r. dokonano modernizacji sali do organizowania wystaw czasowych w budynku Lamusa. Z okazji Roku Marii Konopnickiej w 2022 r. zaplanowano zaktualizować wystawę biograficzno-literacką oraz wprowadzić dla zwiedzających komentarz odtwarzany elektronicznie, czytany przez lektora – dotyczący życia i twórczości autorki *Roty*. W następnych latach planuje się także wyodrębnienie na wystawie stałej kąci dla dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych (np. prezentacja postaci i scen z utworów Marii Konopnickiej – na tablicy multimedialnej lub na monitorze – w oparciu o posiadaną w zbiorach unikatową kolekcję ilustracji książkowych wybitnych polskich artystów, jak: Jan Marcin Szancer, Bogdan Zieleniec, Zofia Fijałkowska, Danuta Imielska, Józef Czerwiński, Stanisław Kaczor-Batowski).

Wystawy czasowe

Muzeum w Żarnowcu znane jest z organizowania wystaw o różnorodnej tematyce, które będą kontynuowane. Główną przeszkodą w zaprezentowaniu w ciągu roku większej ilości wystaw czasowych jest brak przestrzeni ekspozycyjnej w budynku Lamusa. Dlatego konieczne będzie zrealizowanie w latach 2023-2024 zaplanowanej rozbudowy Muzeum z Funduszy UE poprzez wybudowanie nowego budynku, w którym wyodrębnione zostanie odpowiednie pomieszczenie na organizowanie wystaw czasowych. Ponadto planuje się organizowanie edukacyjnych wystaw planszowych w zabytkowym parku, który czynny jest codziennie do zmierzchu i gości dużą liczbę odbiorców. W tym zakresie istotnym będzie zakupienie odpowiednich ram na stojakach z profili aluminiowych do zamieszczania zadrukowanych plansz z tematem wystawy. W najbliższych latach większy nacisk położony będzie na wystawy prezentujące mniej znaną twórczość Marii Konopnickiej na tle epoki, w której żyła i tworzyła z uwzględnieniem kontekstów działalności patriotyczno-społecznej. Zaplanowano cykl ekspozycji czasowych, które powstaną na podstawie prowadzonych wieloletnich badań nad dorobkiem literackim Konopnickiej – skupiające się na określonej dziedzinie twórczości autorki *Roty*. Ponadto zorganizowane zostanie kilka wystaw prezentujących prace malarskie różnych artystów z regionu i Polski. Wszystkim ekspozycjom towarzyszyć będą publikacje (katalogi).

W latach 2022-2024 zaplanowano w Muzeum w Żarnowcu następujące wystawy czasowe:

- *Jan Paweł II na Podkarpaciu* – wystawa ukazująca miejsca, szlaki turystyczne i miasta, które odwiedził w różnych okresach życia Karol Wojtyła.
- *Maria Konopnicka jako tłumacz literatury europejskiej* – ekspozycja z okazji 180. rocznicy urodzin poetki i pisarki, która posiada ogromny dorobek w zakresie działalności przekładowej.
- *Malarstwo Dominiki Paczkowskiej* – wystawa prac artystki z Krosna
- *Malarstwo Agnieszki Słowik-Kwiatkowskiej* – wystawa prac artystki, absolwentki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie
- *Podróże z Konopnicką* – wrażenia o miejscach, które odwiedziła pisarka
- *Jubileusz twórczości literackiej Konopnickiej na łamach prasy*

- *Muzyka w twórczości Konopnicką*
- *Inspiracje artystyczne Marii Konopnickiej* – o pracowniach malarzy i wystawach prac, które odwiedziła poetka i pisarka podczas podróży po Europie
- *Maria Konopnicka – życie, dzieło i duch*
- *Przekłady utworów Konopnickiej w światowej literaturze*

Ponadto planuje się przygotowanie wystawy online pt. *Związki Marii Konopnickiej w Kresami* i umieszczenie na Portalu Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej.

Działania edukacyjne i kulturalne

Muzeum w Żarnowcu będzie kontynuowało organizowanie sprawdzonych form edukacyjno-kulturalnych, jak: lekcje muzealne, odczyty, prelekcje i wykłady, spotkania autorskie (z promocjami wydawnictw), koncerty i spektakle oraz cykliczne przedsięwzięcia upowszechniające twórczość Marii Konopnickiej i zbiory (m.in. Noc Muzeów, Narodowe Czytanie). Współorganizowane także będą z różnymi placówkami szkolnymi konkursy i warsztaty dla młodzieży szkolnej, które będą również promocją ogłoszonego przez Sejm RP roku 2022 – Rokiem Marii Konopnickiej. W najbliższych latach planuje się organizowanie dla różnych grup odbiorców wydarzeń o charakterze patriotycznym propagujących twórczość i działalność literacko-społeczną Konopnickiej. Do ważnych działań edukacyjno-kulturalnych Muzeum w Żarnowcu będzie coroczne prezentowanie widowisk teatralnych opartych na nieznanych dziełach Marii Konopnickiej z publikacją – co pozwoli do zapoznania się z tekstem utworów przez współczesnych odbiorców.

W latach 2022-2024 zaplanowano następujące widowiska teatralne:

- *Prometeusz i Syzyf* – wg nieznanego dramatu Konopnickiej z 1892 r., wznowionego w 1907 r.
- *Zaśpiewać Konopnicką* – widowisko w formie musicalu prezentujące zapomniane i nieśpiewane utwory poetki.
- *Podróże z Konopnicką* – ukazujące miejsca zwiedzone przez pisarkę i jej wrażenia z licznych podróży po Europie.

Planowane do realizacji wydarzenia edukacyjno-kulturalne i artystyczne powiązane są z celami przyjętymi w *Strategii Rozwoju Województwa* (pkt 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe) oraz organizowane będą z dotacji organizatora, a także (w przypadku pozyskania) ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA (w tym wydawnicza)

Muzeum w Żarnowcu kontynuować będzie ugruntowaną od lat działalność naukowo-badawczą. W tym zakresie prowadzone będą przez pracowników merytorycznych prace dokumentacyjno-bibliograficzne i kwerendy naukowe dotyczące twórczości Marii Konopnickiej oraz zgromadzonych zbiorów. Wyniki prowadzonych badań prezentowane będą na organizowanych konferencjach naukowych oraz publikowane w wydawnictwach naukowych i popularnonaukowych. Udzielane będą również kwerendy naukowe różnym instytucjom

i pracownikom naukowym oraz osobom piszącym prace naukowe z Polski i z zagranicy – związanych z twórczością i działalnością M. Konopnickiej oraz zgromadzonych zbiorów.

Główną formą działalności będzie organizowanie konferencji naukowych o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej, na których zaprezentowane zostaną najnowsze wyniki badań przez pracowników Muzeum w Żarnowcu oraz najwybitniejszych badaczy życia i twórczości Konopnickiej z polskich i zagranicznych ośrodków uniwersyteckich.

W 2022 r. planuje się zorganizować Międzynarodową Konferencję Naukową z okazji 180. rocznicy urodzin Marii Konopnickiej (1842-2022) oraz 65-lecia powstania Muzeum w Żarnowcu (1957-2022), której towarzyszyć będzie koncert – w ramach ogłoszonego przez Sejm RP roku 2022 – Rokiem Marii Konopnickiej.

Ponadto w kolejnych latach zorganizowane zostaną również mniejsze konferencje (sympozja) naukowe, skupiające się na mniejszych zakresach badawczych i wydarzeniach rocznicowych związanych z twórczością M. Konopnickiej.

Działalność wydawnicza

Muzeum w Żarnowcu opublikowało w ostatnich latach wiele wydawnictw oraz artykułów naukowych i popularnonaukowych dotyczących twórczości Konopnickiej i zbiorów. Do najważniejszych należy publikacja nieznanego pierwszego wydania baśni dla dzieci *O krasnoludkach i o sierotce Marysi* z 1895 r. (w trzech formach: tradycyjnej papierowej, brajlowskiej i audiobooka); *Polskie ziemie: krajobraz* (nieznany esej z 1904 r.). Ponadto wydano wspólnie z Instytutem Badań Literackich PAN dwa obszerne opracowania książkowe zawierające 837. listów Marii Konopnickiej z lat 1867-1910.

W najbliższych latach planuje się opublikowanie wydań pokonferencyjnych oraz innych mniej dostępnych i nieznanych edycji książkowych (w tym o treści patriotycznej) Marii Konopnickiej, ponieważ w zbiorach są jeszcze inne pierwodruki, a także pozycje rzadkie i posiadające dużą wartość bibliofilską, które nie doczekały się wznowień, za życia i po śmierci poetki i pisarki (m.in. *Prometeusz i Syzyf*, *Wrażenia z podróży*, *Damnata. Poezje*). Wspomniane publikacje, wydane zostaną również w formie e-booka lub audiobooka. Poprzez publikowanie mniej dostępnych dzieł Konopnickiej – Muzeum w Żarnowcu zamierza uzupełniać luki wydawnicze, przywrócić do obiegu czytelniczego i kulturowego mało znane utwory patriotyczne poetki i pisarki oraz rozpowszechniać szerszemu kręgowi współczesnych odbiorców literatury.

Muzeum w Żarnowcu planuje w latach 2022-2024 wydać następujące wydania książkowe mało znanych utworów M. Konopnickiej z opracowaniem:

- *Prometeusz i Syzyf* – dramat opublikowany w 1892 r. na łamach „Biblioteki Warszawskiej” (wydanie osobne w 1907 r.).
- *Wrażenia z podróży* – zbiór reportaży opublikowany w 1883 r. na łamach „Kłósów” (wydanie osobne w 1884 r.).
- *Damnata. Poezje* – zbiór wydanych w 1900 r. utworów patriotycznych, zakazanych przez cenzurę.

Przewodniki (katalogi) do organizowanych wystaw czasowych:

- *Maria Konopnicka jako tłumacz literatury europejskiej*

- *Malarstwo Dominiki Paczkowskiej*
- *Malarstwo Agnieszki Słowik-Kwiatkowskiej*
- *Podróże z Konopnicką*
- *Zaśpiewać Konopnicką*
- *Inspiracje artystyczne Marii Konopnickiej*
- *Maria Konopnicka – życie, dzieło i duch*
- *Przekłady utworów Konopnickiej w światowej literaturze*
- *Związki Marii Konopnickiej ze Lwowem*

Ponadto zaplanowano wydanie nowego przewodnika po ekspozycjach Muzeum w Żarnowcu oraz publikowanie artykułów na temat Marii Konopnickiej i zbiorów w wydawnictwach naukowych oraz na muzealnej stronie internetowej.

ZARZĄDZANIE ZBIORAMI (charakterystyka zbiorów, w tym archiwa i biblioteki, polityka zakupów, wypożyczenia, konserwacja, polityka digitalizacji, re-use, magazynowanie itp.)*

Muzeum w Żarnowcu posiada najwięcej zbiorów i pamiątek dotyczących Marii Konopnickiej. W zbiorach znajdują się kolekcje artystyczne, literackie i historyczne związane z poetką i jej rodziną oraz polską sztuką i literaturą z przełomu XIX i XX w. Aktualnie Muzeum w Żarnowcu posiada ok. 30 tys. zbiorów i jest największą instytucją muzealną o charakterze biograficzno-literackim w Polsce. Do najcenniejszych zbiorów Muzeum należą rękopisy utworów Marii Konopnickiej *Z przeszłości* (1879), *Z włamaniem* (1892) oraz listy poetki i innych pisarzy polskich, m.in.: Elizy Orzeszkowej, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Przybyszewskiego, Stefana i Oktawii Żeromskich. Unikatową kolekcję tworzą adresy hołdownicze i dary, ofiarowane Konopnickiej w 1902 r. z okazji jubileuszu ćwierćwiecza pracy literackiej – od różnych towarzystw, instytucji oraz osób z Europy i USA. W zbiorach Muzeum są także dokumenty i pamiątki dotyczące córek poetki oraz mieszkańców dworku przed Konopnicką, m.in.: *Modlitewnik* (1780) Jana Rogowskiego, *Pamiętnik* (1830) Jędrzeja Rogoyskiego i rękopis *Raptularza* Rogoyskich z lat 1827-1958. Na uwagę zasługuje bogaty księgozbiór, m.in. pierwodruki dzieł Marii Konopnickiej, czasopisma dawne, opracowania jej twórczości oraz przekłady utworów poetki wydanych w kraju i za granicą. Muzeum posiada największy w Polsce zbiór obrazów Marii Dulębianki (uczennicy Jana Matejki i Wojciecha Gersona) oraz publicystki, działaczki społecznej i patriotki – mieszkającej w latach 1903-1910 w dworku w Żarnowcu, pochowanej na Cmentarzu Obrońców Lwowa. Zgromadzono też jedną z największych w Polsce kolekcji stylowych kałamarzy i przyborów do pisania z XIX i początku XX wieku. Cenną grupę eksponatów stanowią oryginalne komplety ilustracji do utworów Marii Konopnickiej znanych polskich artystów, m.in.: Jana Marcina Szancera, Bogdana Zieleńca, Józefa Czerwińskiego, Zofii Fijałkowskiej, Stanisława Kaczora Batowskiego. Interesująca jest również kolekcja medali autorskich z wizerunkami pisarzy i sławnych Polek oraz zbiory etnograficzne.

Zakupy zbiorów uzależnione są od możliwości finansowych Muzeum, które pozyskuje się w antykwariatach, na aukcjach i u kolekcjonerów oraz w formie darów i przekazu w ramach

wymiany międzymuzealnej. Ekspozyty i materiały dokumentacyjne uzupełniane są na podstawie prowadzonych przez pracowników kwerend i badań. Muzeum posiada oferty zakupu zabytków ściśle związanych ze swoim profilem działalności, ale z uwagi na ograniczenia finansowe nie może zawsze je zakupić.

W zakresie opracowywania zbiorów kontynuowane będą prace nad elektronicznym ewidencjonowaniem zbiorów muzealnych w programie MUZEO – poprzez dokonywane wpisów do inwentarzy, tworzenie nowych kart katalogu naukowego i katalogu magazynowego. W Bibliotece Muzeum do inwentaryzacji książek, czasopism i zbiorów specjalnych używany jest program LIBRA. Proces opracowywania zbiorów wiązał się z nieuniknionymi kosztami związanymi z wykonywaniem okresowych przeglądów serwisowych nad sprzętem i systemami komputerowymi (w tym opłaty licencyjne za korzystanie z programów).

W najbliższych latach pilnym zadaniem będzie intensyfikacja prac nad naukową, ewidencyjną i wizualną dokumentacją zbiorów. Główną przeszkodą jest mała obsada kadrowa oraz za duże obciążenie pracowników merytorycznych, którzy wykonują czynności wykraczające poza zakres swoich obowiązków, zaniedbując opracowywanie zbiorów i prowadzenie prac naukowo-badawczych.

Wypożyczenia zbiorów prowadzone są w oparciu o ścisłe procedury, uwzględniające rangę eksponatu oraz znaczenie dla stałych i czasowych ekspozycji w Muzeum, a także opinie pracowników z działów odpowiedzialnych za zbiory, konserwację i inwentarze.

W zakresie konserwacji zbiorów na bieżąco będą przeprowadzane konieczne prace zabezpieczające obiekty ekspozycyjne i magazynowe poszczególnych działów. Prace realizowane będą w Pracowni Plastycznej i Renowacji Zbiorów Działu Artystyczno-Historycznego. Ponadto Muzeum w 2022 r. kontynuować będzie rozpoczętą w 2021 r. konserwację unikatowej kolekcji darów jubileuszowych Marii Konopnickiej, na które uzyskało dotację z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Muzeum w Żarnowcu w zakresie digitalizacji zbiorów brało udział w kilku projektach, w których zdigitalizowano kilkaset obiektów, jak: Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa (zrealizowany przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Rzeszowie) Wirtualne Muzea Podkarpacia (zrealizowany przez Muzeum Okręgowe w Rzeszowie), Krośnieńska Biblioteka Cyfrowa (zrealizowany przez Krośnieńską Bibliotekę Cyfrową). Zdigitalizowane obiekty udostępniane są za pośrednictwem portali cyfrowych prowadzonych przez wymienione instytucje. Od 2021 r. Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu wspólnie z Regionalnym Centrum Kultur Pogranicza w Krośnie realizują kolejny projekt pt. *Otwarte cyfrowe zasoby etnograficzne ziemi krośnieńskiej* – mający na celu przeprowadzenia digitalizacji kolekcji etnograficznych Stanisława Witkosa (ze zbiorów Muzeum w Żarnowcu) i umieszczenia w bibliotece cyfrowej. W kolejnych latach istotnym wyzwaniem będzie również przetworzenie cyfrowe zbiorów specjalnych dotyczących utworów M. Konopnickiej i Muzeum w Żarnowcu – nagranych na różnych nośnikach dźwiękowych i filmowych (m.in. kasety VHS oraz taśmy filmowe i magnetofonowe). Realizacja uzależniona będzie od uzyskania dotacji na ten cel.

Planuje się również nawiązać współpracę z Centrum Kulturalnym w Przemyśle w zakresie propagowania związków Marii Konopnickiej z Kresami – poprzez zamieszczenie zdigitalizowanych zasobów archiwalnych na Portalu Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej.

Ważnym problemem Muzeum w Żarnowcu w najbliższych latach będzie rozwiązanie problemu magazynowania zbiorów, ponieważ aktualnie brak jest odpowiednich pomieszczeń wyposażonych w nowoczesny sprzęt do ochrony muzealiów. Dlatego konieczne będzie powiększenie przestrzeni magazynowej do przechowywania muzealiów w odpowiednich warunkach z wymaganą temperaturą i wilgotnością – poprzez wybudowanie nowego budynku planowanego w ramach funduszy UE.

ZARZĄDZANIE INSTYTUCJĄ (w tym zasoby ludzkie i struktura organizacji, ewentualne postulowane zmiany, współpraca z organizacjami wspierającymi i związkami zawodowymi, ewentualny układ zbiorowy – polityka kształtowania płac, zasady komunikacji wewnętrznej, wolontariat)

Struktura organizacji opiera się na specjalistycznych działach, których współpracę reguluje Regulamin organizacyjny Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu. Nad działalnością Muzeum kontrolę sprawuje Rada Muzeum, której posiedzenia odbywają się nie rzadziej niż raz w roku. W skład struktury organizacyjnej Muzeum wchodzi:

- 1) Dział Artystyczno-Historyczny – DAH
- 2) Pracownia Plastyczna i Renowacji Zbiorów – PR
- 3) Dział Literacki – DL
- 4) Biblioteka i Archiwum Naukowe – BA
- 5) Dział Promocyjno-Wydawniczy – DPW
- 6) Dział Finansowo-Księgowy – DFK
- 7) Dział Administracyjny – DA
- 8) Dział Gospodarczo-Techniczny – DGT
- 9) Park zabytkowy – PZ

Muzeum w Żarnowcu w 2021 r. zatrudnia 16 pracowników. Kadra merytoryczna posiada specjalistyczną wiedzę i wieloletnie doświadczenie w pracy muzealnej. Zarządzanie instytucją powinno opierać się na modelu partycypacyjnym, w którym decyzje podejmowane z uwzględnieniem wszystkich działów – z ukierunkowaniem na realizację misji i zadań statutowych instytucji. Ponadto w działalności zarządczej będą wprowadzane zespoły projektowe, odpowiedzialne za realizację zadań o szerszym zakresie. Z uwagi na pojawiające się nowe technologie cyfrowe oraz uregulowania prawne pracownicy powinni uczestniczyć w specjalistycznych szkoleniach, konferencjach i spotkaniach. Ponadto zasięg oddziaływania Muzeum oraz prowadzona różnorodna działalność stawia przed pracownikami wyzwania, obejmujące nowe obszary i przedsięwzięcia – odpowiadające na wzrastające zapotrzebowania różnych odbiorców w zakresie oferty edukacyjno-kulturalnej oraz infrastruktury i gastronomii. Mając na uwadze sprawne funkcjonowanie instytucji i prawne zabezpieczenie, zachodzi pilna potrzeba w latach 2022-2024 systematycznego zwiększania stanu zatrudnienia pracowników w Muzeum w Żarnowcu o kilka etatów. Poszczególne komórki organizacyjne Muzeum posiadają jednoosobową obsadę kadrową, co nie pozwala na realizację wszystkich statutowych zadań (m.in. są trudności w obsadzeniu dyżurów w weekendy przez pracowników oraz z wykorzystaniem urlopów). Pracownicy merytoryczni wykonują czynności wykraczające poza zakres swoich obowiązków, zaniedbując główny zakres zadań związanych z opracowywaniem

zbiorów, prowadzeniem kwerend i prac naukowo-badawczych. W związku z tym Muzeum będzie wnioskować do Organizatora o zwiększenie dotacji podmiotowej na zatrudnienie nowych pracowników w celu poprawy jakości świadczonych usług dla osób odwiedzających instytucję (m.in. poprzez zapewnienie większej obsady kadrowej podczas pracy w weekendy) oraz poszerzenia działalności gospodarczej. Szczególnie brakuje przewodników do oprowadzania zwiedzających po ekspozycjach (2 etaty) oraz pracowników do obsługi sprzedaży w sklepiku muzealnym (etat) oraz w nowo wyremontowanej kawiarence (etat). Konieczne również będzie utworzenie stanowiska kierownika (etat) do nadzorowania bieżących prac w dziale gospodarczo-technicznym i w parku zabytkowym (w tym do prowadzenia spraw inwestycyjno-remontowych obiektów). Wzmocnienie kadry pozwoli zwiększyć efektywność prowadzonych zadań, a tym samym odciąży pracowników merytorycznych. Istotnym problemem są także niskie zarobki pracowników, które powinny być stopniowo zwiększane w celu przeciwdziałaniu spłaszczeniu płac – z uwagi na ustawowy wzrost minimalnego wynagrodzenia. Należy podkreślić, że dla pracowników merytorycznych (tworzących zawodową grupę muzealników) wymagane są wysokie kwalifikacyjne, które powinny być zrekompensowane odpowiednim wynagrodzeniem. Dlatego należy opracować nowy regulamin organizacyjny i wynagradzania, poprzez wprowadzenie systemu motywacyjnego premiowania pracowników, które wpłyną na jakość i efektywność pracy oraz świadczonych usług na rzecz odbiorców oferty edukacyjno-kulturalnej Muzeum w Żarnowcu. Ponadto w celu wzmocnienia kadry podczas sezonu turystycznego planuje się (w ramach możliwości finansowych) zatrudnienie na umowę-zlecenie studentów (do 26 roku życia) do obsługi zwiedzających ze względu na niskie koszty płacowe.

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu będzie kontynuować współpracę z organizacjami muzealniczymi, jak Związek Muzealników Polskich, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków oraz z wyższymi uczelniami, które prowadzą badania nad życiem i twórczością M. Konopnickiej i kształcą w kierunkach związanych z działalnością Muzeum w Żarnowcu.

MAJĄTEK NIERUCHOMY (nieruchomości, status własnościowy, proponowane ew. działania regulacyjne)

Wszystkie budynki i nieruchomości, będące własnością Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu mają uregulowany status prawny:

- 1) Dworek Marii Konopnickiej (pow. użytkowa 523,5 m) – wpisany do rejestru zabytków
- 2) Budynek Lamusa (pow. 417,9)
- 3) Szalety dla zwiedzających (pow. 16,6)
- 4) Budynek pompowni (pow. 7,2)
- 5) Park zabytkowy o pow. 3,6642 ha (działki: 1292/1, 1293, 1294, 1296, 1297, 1298) – wpisany do rejestru zabytków (nr księgi A-301) oraz do ksiąg wieczystych nr KS1K/00106263/7 i nr KS1K/00117721/6, prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Krośnie VI Wydział Ksiąg Wieczystych.

INWESTYCJE (plan ujęty w harmonogram wraz ze źródłami finansowania)

Zadanie	Rok	Przewidywany koszt	Źródła finansowania*
Opracowanie wymaganej dokumentacji do zgłoszonego projektu inwestycyjnego do Nowej Perspektywy Finansowej UE na lata 2021-2027 pn. <i>Restauracja i poprawa infrastruktury Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu</i>	2022	300 000,00	Organizator
Zakup sprzętu i wyposażenia do prowadzenia działalności statutowej	2022	25 000,00	Organizator
Remont budynku Lamusa	2022	205 000,00	Organizator
Malowanie części pomieszczeń i cokołu Dworku Marii Konopnickiej	2022	45 000,00	Organizator
Zakup muzealiów	2022 2023 2024	50 000,00 50 000,00 50 000,00	Organizator
Realizacja zadania inwestycyjnego pn. <i>Restauracja i poprawa infrastruktury Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu</i> (w tym zakup wyposażenia do ochrony i prezentacji zbiorów oraz do działalności kulturalno-edukacyjnej)	2023-2024	9 000 000,00	Fundusze UE oraz Organizator

* Na realizację planowanych inwestycji i remontów Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu będzie wnioskować o zabezpieczenie środków finansowych z budżetu Organizatora oraz z Nowej Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej.

KOMUNIKACJA ZEWNĘTRZNA (w tym strategia komunikacji, promocja i marketing)

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu powinno w najbliższych latach rozwijać działalność w zakresie komunikacji, promocji i marketingu w oparciu o zdobyte już doświadczenia, a także korzystać z nowych możliwości – poprzez wykorzystanie dostępnych środków przekazu i kanałów komunikacji z publicznością. W tej kwestii ważna będzie współpraca z regionalnymi i ogólnopolskimi mediami, a także z mediami elektronicznymi, zarówno w zakresie patronatów medialnych nad poszczególnymi wydarzeniami jak i publikacjami poświęconymi Muzeum. Promocja działalności Muzeum powinna dotyczyć zarówno organizacji wystaw czasowych i wydarzeń kulturalnych, ale także patronatów medialnych nad poszczególnymi wydarzeniami i publikacjami poświęconymi twórczości Konopnickiej oraz zbiorów instytucji. Stosowane

powinny być zarówno tradycyjne formy komunikacji z widzami, jak również reklamy radiowe, prasowe, telewizyjne oraz działania online. Innymi formami promocji będą wydawnictwa informacyjne o Muzeum (różne ulotki i pamiątki). W zakresie promocji pomocne będzie ogłoszenie przez Sejm RP roku 2022 – Rokiem Marii Konopnickiej, które da szansę na zdynamizowanie różnych działań i pobudzenie publiczności do skorzystania z oferty kulturalno-edukacyjnej instytucji. Z uwagi na to, że Muzeum w Żarnowcu jest na uboczu, istotne będzie w najbliższych latach zamieszczenie przy głównych drogach dodatkowego oznakowania z informacją o dojeździe. Ponadto Muzeum powinno także współpracować z organizatorami ważnych wydarzeń artystycznych w regionie oraz wspierać działania o charakterze charytatywnym, akcje społeczne i edukacyjne.

GOSPODARKA FINANSOWA (struktura przychodów, działalność gospodarcza, plan zwiększenia/utrzymania przychodów)

Najważniejszym źródłem finansowania Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu jest dotacja podmiotowa i dotacje celowe z Województwa Podkarpackiego, które stanowią około ok. 90 procent budżetu instytucji. Pozostałe źródła przychodów to są dotacje pozyskiwane z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz z innych źródeł (m.in. sponsorzy, darczyńcy). W zakresie polityki finansowej należy podkreślić, że pomimo oszczędnego i celowego gospodarowania środkami, to koszty prowadzenia instytucji ciągle rosną. Wpływ na wzrost kosztów mają pojawiające się nowe technologie cyfrowe oraz uregulowania prawne, które wymuszają na Muzeum dostosowania się do przepisów i zwiększają zakres zadań. Muzeum powinno kontynuować aktywną politykę wypracowywania środków własnych dzięki działalności gospodarczej, która mieści się w ramach statutu instytucji, m.in. dbając o wysoki poziom organizowanych wydarzeń kulturalno-edukacyjnych i zyskując w ten sposób środki ze sprzedaży biletów wstępu, wydawnictw i pamiątek.

Harmonogram finansowy obejmuje zaplanowane dotacje podmiotowe i celowe oraz inwestycyjne i remontowe.

Plan finansowy na lata 2022-2024				
Rodzaj przychodów	Przewidywane wykonanie planu w 2021	2022	2023	2024
Dotacja podmiotowa Organizatora	943 137,39	964 440,00*	964 440,00*	964 440,00*
Dotacje celowe Organizatora na realizację wskazanych zadań i programów	60 000,00	78 000,00	78 000,00	78 000,00
Przychody własne netto z działalności (w tym sprzedaż biletów wstępu, wydawnictw, pamiątek i artykułów spożywczych w kawiarence)	100 000,00	140 000,00	145 000,00	150 000,00
Inne dotacje i subwencje (m.in. środki MKiDN)	28 000,00	28 000,00	30 000,00**	35 000,00**

Amortyzacja z dotacji i pozostałe przychody operacyjne (sponsoring, darowizna)	96 000,00	10 000,00	20 000,00	30 000,00
Razem przychody	1 227 137,39	1 220 440,00	1 237 440 ,00	1 257 440,00
Dotacje celowe inwestycyjne, w tym:	426 000,00	375 000,00	4 650 000,00	5 850 000,00
Dotacje celowe na wydatki majątkowe ze środków Organizatora	426 000,00	375 000,00	650 000,00	850 000,00
Dotacje celowe ze środków UE	0,00	0,00	4 000 000,00	5 000 000,00

* Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu będzie wnioskować do Organizatora o zwiększenie dotacji podmiotowej na podwyżki wynagrodzeń pracowników – przeciwdziałające spłaszczeniu płac (z uwagi na ustawowy wzrost minimalnego wynagrodzenia) oraz na planowane w latach 2022-2024 zwiększenie zatrudnienia – w związku z poszerzeniem działalności gospodarczej.

** Planowana wysokość dotacji uzależniona będzie od pozyskania przez Muzeum w Żarnowcu środków finansowych z programów MKiDN.

WSPÓŁPRACA KRAJOWA I ZAGRANICZNA

Muzeum w Żarnowcu powinno kontynuować szeroką współpracę w zakresie działalności statutowej z innymi instytucjami kultury, muzeami, uniwersytetami, szkołami, stowarzyszeniami oraz ze znaczącymi osobami i rodziną M. Konopnickiej.

Kierunki współpracy i działalności Muzeum w Żarnowcu wyznacza zasięg oddziaływania twórczości Konopnickiej, która wiele lat podróżowała po Europie oraz uprawiała wielokierunkowe pisarstwo i działalność przekładową z sześciu języków obcych. Utwory poetki przetłumaczono na ponad 40 języków świata, a jej miejsca pamięci są uwiecznione w wielu miastach Polski, Europy i Ameryki. Funkcjonuje również dużo szkół, instytucji kultury i towarzystw im. Marii Konopnickiej, których jest obecnie kilkaset w Polsce oraz kilka za granicą. W zbiorach Muzeum w Żarnowcu są też eksponaty dotyczące poetki, które pochodzą z wielu krajów europejskich oraz z USA.

Należy podkreślić, że w ostatnich latach nastąpił wzrost zainteresowania zbiorami Muzeum przez różne osoby, instytucje i wydawnictwa. Powstają prace naukowe (nie tylko na polskich uczelniach) na temat Marii Konopnickiej oraz Muzeum. W związku z tym, że Muzeum w Żarnowcu ma największe zbiory dotyczące Konopnickiej, do instytucji kierowane są zapytania dotyczące ustaleń badawczych na temat życia i twórczości poetki. W tym temacie przeprowadza się wiele kwerend naukowych oraz informacji i konsultacji merytorycznych – pracownikom naukowym i stowarzyszeniom.

W latach 2022-2024 kontynuowana będzie współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami, które prowadzą badania nad życiem i twórczością Marii Konopnickiej, m.in.: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Badań Literackich PAN w Warszawie, Towarzystwo im. Marii Konopnickiej – Zarząd Koła przy Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie oraz Zarząd Terenowy w Górach

Mokrych, Związek Literatów Polskich Oddział w Rzeszowie. Ponadto utrzymywana będzie współpraca z organizacjami muzealnymi, jak Związek Muzealników Polskich, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków oraz z innymi ośrodkami (m.in. z Instytutem Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie). Muzeum współpracuje ściśle ze szkołami im. Marii Konopnickiej oraz innymi placówkami oświatowymi w zakresie: współorganizowania różnych warsztatów i konkursów (np. recytatorskich, literackich, plastycznych, fotograficznych), udziału w pracach komisji oceniającej uczestników konkursów i obejmowania nad nimi patronatów, a także udziału w uroczystościach nadania szkołom imienia M. Konopnickiej.

W zakresie współpracy zagranicznej Muzeum Żarnowcu powinno utrzymywać współpracę kulturalną z instytucjami i stowarzyszeniami mającymi siedzibę w krajach, które zwiedziła Maria Konopnicka (m.in. Włochy, Czechy, Francja, Niemcy, Szwajcaria) oraz ze szkołami polonijnymi im. M. Konopnickiej działającymi głównie w USA, Anglii, na Litwie i Ukrainie. Jednak ograniczone środki finansowe są główną przeszkodą w rozwinięciu szerszej działalności zagranicznej, w celu prowadzenia kwerend naukowych, organizowania wystaw i różnych wydarzeń promujących dorobek literacki M. Konopnickiej.

Muzeum w Żarnowcu zobowiązane jest współpracować z różnymi ośrodkami we Lwowie, gdzie istnieje Polska Szkoła nr 24 im. M. Konopnickiej oraz spoczywa poetka na Cmentarzu Łyczakowskim. Muzeum powinno również utrzymywać kontakt z włoskimi organizacjami, m.in. ze Stowarzyszeniem Włosko-Polskim w Genui, które odnowiło tablicę pamiątkową poświęconą M. Konopnickiej w Nervi, gdzie przebywała autorka *Roty*. Ponadto Muzeum zwiedzane jest przez wycieczki zagraniczne oraz indywidualnych turystów z różnych krajów. W kolejnych latach Muzeum powinno kontynuować współpracę z polonijnymi instytucjami i stowarzyszeniami w zakresie prowadzenia badań nad twórczością Marii Konopnickiej oraz propagowania jej dorobku.

INNE

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu, z uwagi na plany inwestycyjne związane z budową nowego obiektu ma szansę w najbliższych latach przekształcić się w największe i najnowocześniejsze muzeum biograficzno-literackie w Polsce. W programie działania przedstawiono rozwiązania mające na celu wykorzystanie potencjału kulturowego i zmierzające do stworzenia w Żarnowcu (Daru Narodowego dla Marii Konopnickiej) głównego ośrodka, skupiającego całą spuściznę dotyczącą życia, twórczości i działalności literackiej i patriotyczno-społecznej wybitnej poetki, pisarki, tłumaczki i podróżniczki. Dlatego w celu podniesienia rangi instytucji i zapewnienia stabilności finansowej wspólnie z Organizatorem należy czynić usilne starania w celu współprowadzenia Muzeum w Żarnowcu przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Żarnowiec, 22.10.2021 r. **Paweł Bukowski**

.....
(data i miejsce, podpis kandydata)

*należy dostosować od działalności instytucji kultury